

Inserati se sprejemajo in velja vsakopna vrsta:

8 kr., če so tiska 1 krat,

12 " " " " 2 " "

15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se na primeru zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Varčino prejema opravištvu a (administracija) in ekspedicijska na velikem trgu št. 9. II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.

Za pol leta . . . 5 " — "

Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr

Za pol leta . . . 4 " 20 "

Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja, 24. januarja.

Ko je zadnjič minister Dunajevski zaval Plenerja, rekel je med drugim, da Plener o kontrobanu menda vsaj ni govoril oziroma njegove volilce. Te besede so tako zbudile Plenerja, da se je precej v isti seji hudoval nad ministrom, češ, da je s tem izrazom razžalil njegove volilce, ki jih je imenoval kontrobanarje, ob enem pa je zausnico dal tudi g. predsedniku, rekši, da bi bil moral ministra zavoljo tega neparlamentarnega izraza pokregati. Pa to mu še ni bilo dovolj. Včeraj so hotli ministra še oistreje prijeti in ga prisiliti, naj prekliche omenjene razžaljive besede. Da bi tem laglje zamogli pestiti ministra, sklicali so k včerajšnji seji vse svoje tovariše. Pa tudi desnica ni bila nemarna; zvedivši namene levičarjev je tudi ona k včerajšnji seji povabila vse svoje poslance, da bi liberalci ne napravili kakega škandala, ko bi videli, da so v večini. Zbornica bila je toraj tako polna, kakor pri najvažnejših obravnavah. Pred razpravo dnevnega reda oglasi se poslanec Plener. Vse se tlači in zbira okoli njega, radovedno pričakovanje imenitnih reči, ki so se imele goditi. Plener pa odpre svoja usta in opominja, da je že zadnjič odločno zavrnil g. ministra, a ker ga takrat ni bilo več v zbornici, ga mora danes vprašati, kaj si je mislil, ko je omenjene besede govoril? Dunajevski odgovori, da mu ni bilo mar, koga razžaliti, ali pa celo hebsko kupčijsko zbornico dolžiti kontrobanta. Ali ker je Plener

tolikanj napadal vlado in zlasti njega, hotel mu je reči, da s tem pač nikogar v zbornici ne bode prepričal in da je vse to govoril menda le za svoje volilce; saj se je pri prejšnjih zborovanjih nekterim poslancem kar naravnost očitalo, da govoré samo skoz okno. Minister tega nedostojnega izraza ni hotel rabiti, ampak je raje rekel, da Plener menda vsaj ni govoril zaradi svojih volilcev? Ta pomen in nobenega družega nimajo njegove besede. Poslanci so se smijali, da jo je skupil oholi rojeni minister; Plener pa je hotel na videz varovati svoj ponos ter je rekel, da on in njegovi tovariši so drugače razlagali ministrove besede. Ker jim toraj danes minister daje drugačen pomen, smatra Plener to za preklic ter blagovoljno ministru naznani, da je s tem zadovoljen. Toda Dunajevski se ne da kar meni nič tebi nič v kozji rog vgnati in ne mara za Plenerjevo milost. Vnovič toraj poprime besedo, in pravi, da bi ne imel prav za prav nič povedati, ker Plener in njegovi tovariši pravi pomen govorjenih besed bolje umejo, kakor govornik sam. Vendar pa mora ponavljati, da s svojimi besedami ni hotel nikogar razžaliti, da toraj nima nobenega vzroka svojih besed preklicevati, in da nič ne prekliche. Plenerju in tovarišem so se pobesili nosovi; umolknili so in nameravani škandal je izostal.

Vršile so se potem volitve za razne odseke, naposled pa je Chlumecky poprijel besedo, da bi vtemeljeval svoj predlog o postavnih pripomočkih za zboljšanje žalostnega stanu delavcev. Govoril je poltretjo uro,

tako dolgočasno, da so še njegovi tovariši večinoma pobegnili iz zbornice; žlobudral je o zadrugah in ubožnih blagajnicah, o varovalnicah in blagajnicah za bolne delavce, o kmetijah, obrtnijskih šolah in — krinolinah, z eno besedo, Chlumecky bil je danes silno moder in je vedel o vsem govoriti. Neki poslanec pa je šaljivo rekel, da je Chlumecky menda še le od tedaj tako moder in učen postal, odkar so mu dali kot ministru potepeno pismo. Ker dokler je bil kupčijski minister, o vsem tem ni prav nič vedel in za uboge delavce ni nič naredil, dasiravno je imel naj lepšo priliko dejansko izvršiti mnogo včeraj toliko hvalisanih naprav. Sicer pa je Chlumecky menda tudi zadnji čas prespal, sicer bi moral vedeti, da je mnogo od njega omenjenih reči že sklenjenih, še druge obrtnijski odsek sedaj razpravlja, in nekatere je vlada predložila v posebnih postavnih načrtih zbornici, ali jih pa še bo. Prav smešno je toraj, ako Chlumecky za se in za svojo stranko zahteva prednost, da so se sprožili ti nasveti, samo da bi se s tem prikupili delavcem. Prav dobro je dal Chlumeckemu levičarski poslanec dr. Roser pod nos, rekši, da je on že tedaj stavil enake nasvete, ko so bili vstavoverci v večini in je bil Chlumecky minister da so bili pa njegovi predlogi in njegove besede bob v steno. Tem bolj ga vesel, da se je zdaj cela levičarska stranka postavila na noge, ker mu to daje upanje, da se bo sedaj vendar le kaj zgodilo. Ker je bilo za ta predmet oglašanih še več govornikov, sklene g. predsednik ob treh po-

Listek.

„O starosti človeškega rodu“.

Spisal Ivan Šubic.

Ljubljanski Zvon“ II. leto, 12. zvezek str. 750—754.

(Dalje.)

To trditev moramo si tedaj natančneje ogledati. Skoda, da g. Šubic v svojem spisu ne navaja nobenega dokaza za njo. Ko bi bili — kakor sem že rekel — v teh sladkovodnih utvorih zraven mastodonovih kosti našli še okamenele kosti človekove, ali kak drug sled človekov, potem bi pač ne bilo dvomiti, sta bila li človek in izkopani mastodon sovrstnika ali ne? V tem slučaju bil bi njegov sklep, da človek živi v Severni Ameriki že 36 tisoč let, vsaj deloma vtemeljen (kolikor je namreč Lyellov račun zanesljiv). Tako pa, ker se pisatelj sklicuje na druge dokaze, nas pač ne bo drugače prepričal, kakor da nam vsaj jednega teh dokazov priobči; toliko prosti pa že smemo biti, da to zahtevamo. Sicer pa bilo bi veliko jasneje, pripravneje in kraje, ko bi bil g. Šubic vzel kar jednega izmed dokazov,

ki pričajo, da je mastodon „sovrstnik današnje flore in tudi sovrstnik človeku“. Iz tistega dokaza bilo bi se tudi na kak način dalo sklepati na starost najdenih sledov mastodonovih in človekovih. — Tukaj ostaja nam tedaj g. Šubic na dolgu z dokazom za svojo trditev. Ker pa dokazov nimamo, ostanimo pri tem kar nam podaja.

Glavno moč svojega dokazovanja stavi g. Šubic na trditev, da je mastodon sovrstnik človekov. Kaj nam je misliti o ti trditvi? Še pred malo leti pripisovali so človeštvu silno visoko starost. Gotovo je vodilo do tega mnenja naj bolj to, ker so našli, da je človek živel ob enem s že izmrliimi živalmi. In kar so menili, da so se morale goditi na zemlji velikanske spremembe, vsled katerih so te živali poginile, stavili so te čase v daljno preteklost. Da so prvotni prebivalci zahodne Evrope — drugi kraji tako še niso nič preiskani — našli še mamute, nosorože, jamske medvede in hijene, to je pač dognano. Nad to resnico ni dvomiti. Drugo vprašanje pa je, so li res te živali že tako davno izumrle, da bi morali na tako neznansko visoko starost pri človeku sklepati?

Na mnogih krajih nahajamo človekove sledove skupaj z izumrlimi živalmi. Kaj pa iz tega sledi? Smo li primorani sklepati (kakor sklepa g. Šubic), da je človek tako star, kakor one živali; ne sklepamo li s taisto pravico, da so one živali tako mlade, kakor človek? Da so nekatere teh živali zlasti izmed debelokožcev n. pr. mastodon in mamut izumrle, ta ugovor nima nikake cene. Ni li mogoče, da so ti debelokožci izumrli še le v času, ki nam je blizu? Iz tega, da je človek živel skupaj z njimi, še nikakor ne sledi, da je človek nastal ob enem s temi živalmi, da je bil z njimi ob enem vstvarjen. Omenjene živalske vrste živele so lahko že tisočletja, predno je človek sploh nastopil na zemlji. Zadnji čas njihovega bivanja se je lahko strinjal z dobo, v kateri je človek prvič nastopil in jel delovati. Mogoče je, da je celo človek bil vzrok, da so one živali izginile, ako jih je namreč iztrebil ali pa pregnal v druge kraje. Celo zgodovinska doba podaja nam dovolj različnih primer, kako da živali izginavajo iz tega ali onega kraja; kako da so nekatere živalske vrste v tem ali onem kraju popol-

poludne sejo naznanivši, da bo prihodnja seja v petek. Chlumecky je stavil predlog, naj se njegov nasvet izroči posebnemu odseku 36 udov, poslanec Giovanelli pa bo predlagal, naj se samo nekatere točke obširnega predloga izroči novemu odseku, druge pa, ki so v zvezi z obrtniškimi zadevami, naj se izroči obrtniškemu odseku.

V prihodnji seji pride v razgovor tudi Mattušev predlog, o samostojnih obrtniških zbornicah. Desnica je sklenila, ta nasvet v pretres izročiti obrtniškemu odseku. Tako toraj se delo temu odseku silno kopiči, in zopet bode imel veliko posla, preden bode vse delo dovršil. Danes je pretresal novelo k havzirski postavi, po kateri bode imela odslej politična oblast preiskovati in po določbah obrtniške postave kaznovati prestopke havzirske postave, ne pa finančne oblasti, kakor doslej. Tudi se bode nasvetovala resolucija, naj vlada izdela novo havzirsko postavo ter pretresa, kako bi se havziranje nekoliko omejilo in havzirarjem, ki so od priklad izvzeti, naložile deželne in občinske priklade, kakor jih morajo na Češkem že plačevati.

Na dnevnem redu prihodnje seje je tudi razširjenje gališke poprečne železnice; pa vlada je prvi načrt spremenila, ter namestila en del te železnice izdelati po ogerski zemlji. Določeni predlog toraj za zdaj še ne bo prišel v razgovor, ampak se bo vrnil železniškemu odseku. Zadnja točka dnevnega reda je postava o skladanji zemljišč. Hohenwartov klub je sklenil pritrditi tej od vseh krajev silno zaželeni postavi, ki jo je gospodarski odsek nekoliko spremenil.

V Hohenwartovem klubu je bil danes razgovor tudi v borznem davku. Naročilo se je g. Obrezu, da bode o tem davku, kadar pride na vrsto, v zbornici govoril ter razložil stališče klubovo. Desnica hoče na vsak način ta davek vpeljati, pa zaradi silnih zaprek, ki se od vseh strani razodevajo, ne bode tako velik, kakor se je v začetku nameravalo in ga je nasvetoval g. Obreza.

Mihel na tlako!

Tlaka in desetina je odpravljena, prav navadni pregovor, a vendar je brezbrojno

število tlačanov. Nočem danes govoriti o ljudeh, katere strast preganja na tlako, kateri služijo ostremu in nenasitljivemu gospodarju, niti o tlačanih na Kranjskem, ki delajo tujcem na slavo in korist, a domačinom na kvar, danes hočem omeniti le neke posebne vrste političnih tlačanov, trdih Nemcev, ki so ravno o poslednjih časih pokazali, da se radi dajo vpreči, da le jud reče „hi Mihel!“ — Kdor se količkaj peča s časopisjem je lahko zapazil, da je vselej, kedar se je judom, ki so v Avstriji liberalizem v zakup vzeli, trda godila, t. j. kedar je svet zapazil njih sleparstvo, prišla na dan kje kaka zaprta nuna a la Barbara Ubrik ali kak ponesrečen svečenik ali kaj takega pikantnega. Hali! halo! to je vrišalo po suhem listju, po papirnatih drevesih, to je bilo psovka na meniške redove, to so udrihali po duhovnih, po ultramontancih, da je vse vprek letelo, judje so pri tem veselo ploskali, češ, da smo jih pa zopet opeharili, oderuhi so svoje pošteno (?) pridobljeno varno v predale spravili. Tak umeten hrup zažene vselej naše neodvisno (?) časnikarstvo, kedar bi se imele ljudem oči odpreti, ali sedaj, ko se vlada resno prizadeva zboljšati socialne razmere, in rešiti delavniški stan, male obrtnike pogina, kateri jim preti po pogubnih načelih kapitala, ki kopiči bogastvo le v nekaterih rokah. Ako pa nemški „Mihel“ neče čez palico skakati, in judom kostanja iz žrjavice pobirati, takrat mu pa pokažejo kakega češkega „Vaclava“ in trobi jo po svetu, da je nemštvo v nevarnosti. Sedaj pa je vse po konci, kar se vnema za mater Germanijo, hrabro se bojuje za nemško kulturo, katera je po teh hudobnih Čehih ali Slovencih v nevarnost, udriha po nasprotnikih, da je groza. Morda kaj pretirujemo? Le pogledjmo, kaj se je godilo pred kratkem na Dunaji. Minsterstvo je dovolilo česko zasebno šolo v okrajih, kjer biva več tisoč Čehov. Povdarjamo še posebno, da tu ne gre za tako šolo, kjer bi se nemščina izključila, v takih namešanih šolah se sicer nauk začne na podlagi maternega jezika, a nemščina se zaradi tega ne zamarja, marveč le bolj pametno, t. j. na podlagi matrnega jezika se v nemščini poučuje, to nam gre posebno naglaševati, ker imamo takih namešanih šol marsikje po slo-

venskih deželah, ako se namreč reče, na ti šoli se slovenski podučuje, zaženo hujškači ali nahujskani hrup rekoč, nemški jezik hočejo iz šol odpraviti, in tako hujskajo ljudi, ki ne razločujejo, kaj je učni jezik, kaj pa jezik kot učni predmet. — Pa kaj se zgodi? Protestuje deželni šolski svet, protestuje dunajski okrajni šolski svet, protestuje občinsko svetovalstvo na Dunaji, dasiravno pravna (juristična) komisija pravi, da se ni prelomila kaka postava.

Državni poslanec Sturm in Rus se tudi hrabro potegujeta za zatirano nemštvo, dunajsko šolstvo mora ostati jednotno, izključivo nemško. — A ti ljudje so popolnoma mirni, nič jih ne drami, da se judje čezdalje boj vrivajo v ljudske šole, da judje odgojujejo krščansko mladino.

V II. okrajih na Dunaji je po krščanskih občinskih šolah umeščenih 46 judovskih učiteljev in učiteljic. V II. okrajih bi bilo za sedaj že zadosti judovskih učiteljev, kar se je tu zgodilo, bode se tudi po drugih okrajih. Potem ne bode čeških šol na Dunaji, marveč judovskih bode na izbero, kedar da pridejo judovske srednje šole, judovsko vseučilišče zaviselo bode od tega, bodo li še Dunajčanje judom tlako delali. — Judovstvo napreduje tudi zvnaj Dunaja; na Gorenjem Avstrijskem je po selskih šolah že 130 judovskih učiteljev, v nemškem mestu Iglav jih je 14 in tako judovstvo napreduje, ko mu kristjanje pota nadelujejo in še tlako delajo.

Pa še nekaj, kedar kapitalistom, kedar oderuhom kaka nevarnost preti, spravijo pa radi na dan, ako ne cerkvene, pa narodne zadeve. Denarstveni minister je predložil nove davčne postave, on misli tudi kapital obdačiti. Na Avstrijskem ni je pedi zemlje, ni je ročnosti, da bi ne bila obdačena, samo veliki kapital, ki znaša 1728 milijonov in donaša obresti od 70—80 milijonov, to pa ne plačuje davka. Dunajevski hoče tukaj vmes seči; da se stvar odvrne, ali vsaj zavleče, je treba zopet ljudem vreči komad, za katerega se bodo trgali, prepirali in ta pomen ima vprašanje zaradi državnega jezika, ki je ravno sedaj nastal, to pomeni vse navdušenje za zatirano nemštvo; delo v državnem zboru hočejo motiti, zadrževati, da bi zopet čas minul, poslanci pa domu odšli, a ne storili nič koristnega. To pomeni ves ta hrup, ki ga sedaj žene zoper česko šolo, to pomeni vse besedovanje zoper šolsko postavo, ki ima sedaj priti v gosposki zbornici v pretres, judom se hoče nekoliko obtežiti pristop v krščanske ljudske šole s §; da mora vodja šole tiste vere biti, kakor večina otrok, krščanski tlačanje, učitelji nemški a tudi nemški pridno odpirajo judom vrata v krščanske šole, da! takih prostovoljcev za judovstvo se tudi ne manjka med slovenskimi učitelji, ki udrihajo po šolski noveli, kristjanom na kvar, a judom na korist; to pomeni poslednjič vse besedovanje, za katerim se odbijajo davčne postave. Judje naj gospodarijo, naj brezskrbno razširjujejo oblast nad kristjani, naj si polnijo žepe in omare, kristjan se pa za nje poteguj, ti Nemec pa njim na ljubo zatiraj in zaničuj brata Slovana, potem bode pa vse dobro, za jude in pojudene kristjane.

noma izmrle. Jelen, bober, divji kozel, ki so se prej v Švici pogosto nahajali, so sedaj izginili. Volk izumrl je po Angliji; medved po Nemčiji. Severni jelen nahaja se še dandanes v Rusiji do 58°, v Aziji do 46°, v Ameriki do 45° severne širjave; paleontologija pa nas uči, da je v prazgodovinski dobi živel celo v zahodni Evropi do 43° (v Pirenejah). Imamo celo zgodovinske podatke, ki nam spričujejo, da je bil severni jelen v ne predavni preteklosti tudi v srednji Evropi zelo razširjen. Theophrast pozna ga v tretjem stoletju pr. Kr. pri Budinih med Donom in Wolgo. Caesar opisuje ga kot prebivalca Tektoburškega gozda.

Los nahaja se sedaj v Evropi le še bolj proti severu v vzhodni Prusiji na Ruskem in v Skandinaviji. Sledovi njegovi pa kažejo, da je živel prejšnje čase v Italiji, na Francozkem in Angležkem. Caesar ga omenja med najzanimivejšimi živalmi Tektoburškega gozda.

Lev bil je v starem veku mnogo bolj razširjen, kakor je sedaj. Živel je po celi Prednji Aziji in celo v Evropi. Herodot

pripoveduje, da je živel v goratih krajih Balkanskega poluotoka; Thessalija bila je celo „polna levov“. To sporočilo potrjujejo tudi Aristotel in Plinij.

In kaj porečemo o mamutu? Ostanke njegovi nahajajo se pogosto v Severni Ameriki, zlasti pa v Aziji od skranje severne Sibirije, do skranjega zapada Evrope. Prekoračil je Alpe in je živel celo blizu Rima. Tudi v naših krajih je živel. Če prav nekateri pričakujejo, da bi znali v severni Aziji najti še živega mamuta, je to pričakovanje vendar prazno, kakor tudi trditev, da je že pred silno dolгим časom izumrl. Kdaj da je izginil iz Evrope, ni moč določiti, ker nam zgodovina ne podaja nikakih podatkov.

Tudi afrikanski slon in povodnji konj bila sta po Evropi razširjena, kar kažejo njihovi ostanki. Afrikanski slon živel je nekdanj po Španiji in Franciji, še ob Hamovem času bival je v Severni Afriki; dandanes živi le še v Srednji Afriki. (Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 26. januarja.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja. 25. januarja. Cesar so sprejeli ruskega poslanca Giersa v posebnem zaslišanju, ki je trajalo pol ure. Pravijo, da je bil sijajno sprejet. Giers je obiskal ude cesarske rodovine. Zvečer je bil pri cesarju obed na slavo Giersu.

V Radgoni na Štajarskem so volitve v okrajni zastop izpale za narodno stran vgodno. Izmed 30 izvoljenih jih je baje 24 do 25 narodnjakov. Iz okrajnega zastopa se voli okrajni šolski svet, to pa je velicega pomena ob meji nemški.

Iz Budapeste. Iz ogerskega državnega zbora dne 19. januarja. (Dalje.)

Sprejme se predlog zastran obdačenja kapitala, naloženega v denarnih zavodih, isto tako tudi zastran pristojbin pri varovalnih svotah. Prične se specijelna debata zaradi vojaških oproščevalnih taks. § 1. se za sedaj ne jemlje v razpravo. Preden se posvetujejo o § 2. nasvetuje Földes nov § vsled katerega bi bili takse oproščeni vsi, kateri nimajo podlage 50 gld. za davke; dalje tisti, v katerih obitelji so vže trije pri vojaki in plačujejo manj davka kakor 500 gld. Ministru Szapariju se ne zdi prav, ako bi namesto ubogih bogate še bolj pritiskali, po izkazu plača le 108 oseb večo takso, a 360.000 je zaznamovanih takih, ki plačujejo manjšo takso. Ne bilo bi pravica, breme večine zvrčati na manjšino. Zbornica zavrže ta nasvet. — Pri § 2. nasvetuje Lesko, da naj se tistim, katerih podlaga za davek ni više od 10 gld., zniža taksa od 5 na 3 gld. in zahteva naj se njegov predlog izroča finančnemu odseku v poročevanje. Glasuje se najprej o predlogu, ki zahteva naj se to izroča finančnemu odseku. Predlog pade s 122 glasovi zoper 113. Glasuje se potem o predlogu „Földes“ in zavrne se s 109 glasovi zoper 106, isto tako tudi predlog „Lesko“, ki zahteva znižanje takse od 5 na 3 gld. § 2. se tedaj sprejme nespremenjen. Pri § 3. nasvetuje Sederkenij, vladi naj se naroči, da takse izdela na podlagi davčnih podatkov, katere se imajo terjati od občin. Madras nasvetuje, naj se ta predlog izroči odboru. Po kratki debati se zavrže oboji predlog in ostal predlog se sprejme brez daljše opombe.

Potem se obravnava postava zastran oproščenja dninarjev o davkih. Fekete (liberalec) prizna tukaj liberalnost denarstvenega ministra, a po svojem demokratičnem mišljenju ne more temu pritrditi. On zahteva jednake pravice za vse, pa tudi jednake dolžnosti v tem primerju, kakor kdo to zmore. On je tedaj zoper predlog. Čanady predlaga nasvet za sklepanje, vladi naj se ukaže, naj izdela načrt postave, da se tisti, ki imajo manj prihodkov od 1000 gld. ne obkladajo na dalje z davki in da jim sedanji ne zvišajo. Ta nasvet se ne sprejme, in vladni predlog se sprejme v splošni in podrobni debati.

20. januarja. Trgovinski minister grof Szeheny podaja načrt postave, da se polajšana voznina stvarjem, ki grejo k električni razstavi na Dunaj, še podaljša. Začenja se obravnava o predlogu, kar se tiče polajšav za odvezo zaostankov na vinski desetini. Poročevalec Hegedüs priporoča ta predlog na korist pridelovalcem vina. Sprejme se v obče. Pri posebni debati opozicija naska-

kuje § 3, ker pravi, da ima denarstveni minister preveč oblasti, da kar po svoje, ko zasliši upravni odbor in davčnega inspektorja, zaostalo sme popustiti, ako pride kakšna nesreča ali kedar trtna uš škodo dela. Nasvet je bil ta, da naj ima upravni odbor to določiti, drug nasvet je pa meril na to, da naj se dotični § napoti na finančni odbor, a oboje predlogov se zavrže in drugi paragrafi se sprejmo nespremenjeni.

Na vrsto pride poročilo odseka za prošnje. Poročevalec nasvetuje, prošnje naj se oddajo nekaj strokovnim odsekom, nekaj pa vladi.

Janosi govori za tistih 30 peticij, katere je vložilo katoliško svečeništvo, ki zadevajo vero otrok, kateri izhajajo iz namešanih zakonov, ki se tičejo katoliških vstanov, ki govorijo zoper namešane šole, zoper zakonske zveze med kristjani in judi, ki povdarjajo praznovanje nedelj in praznikov. Opat Gündöcs pravi, on ne more temu pritrditi, da bi se peticije, kakor odbor zahteva, izročile kar suhoparno vladi, a ne da bi se ji ukazalo, o tem kaj poročati. Kar se tiče zakonov med kristjani in judi, — mora on opomniti, da take postave ne more biti, da bi se Ogri mešali z Izraeliti. Tudi ne gre, da bi bilo 13 milijonov ljudi podložnih njih 600.000. Konečno podaje govornik nasvet v sklepanje, ki meri na to, vladi naj se ukaže, da predloži načrt postave, v katerem bi bilo zakonskim pred sklepanjem zakona privoljeno, določiti, kake vere naj bodo otroci iz njih zakona.

Odgovarja mu ministerski predsednik Tisza, ki se boji, da bi se s takimi postavami ne vnel vrski prepri v deželi. „Predgovornik se pritožuje nad tem, da postava dopušča brezverske občinske šole.

Dovoljene so tudi verske šole, ako spoznavavci takih šol ne morejo vstanoviti, mora pa država take šole vstanovljati. Kar se tiče civilnega zakona, je zoper tak zakon največ nejevolje pri posameznih veroizpovedanjih. Civilni zakon je pa v zgol katoliških deželah že dle časa vpeljan, navadno je za civilno tudi cerkvena poroka. Zastran verskih vstanov se boje, da bi jih vlada ne odtegnila njihovemu namenu. Dosihmal še vlada tega ni nameravala, marveč je imenovala posebna komisijo, da se določi pravna stran.

Govori potem tudi iz političnega stališča rekoč: za Ogersko je sreča, da so verski prepri in boji prej nehali, kakor drugej. On se sklicuje na svojo spravedljivost, katero je dosihmal skazoval. Poslednjič on prosi, da bi takih vprašanj ne spravljali na površje, ker vnel bi se lahko velik prepri med veroizpovedanji, predgovornik gotovo tega ne želi, bi pa tudi ne mogel ubraniti, ko bi se prepri zaradi tega vnel. Ogerska duhovščina je bila zmirom rodoljubna, dasiravno so si bile misli včasih navkriž. Plačilo zaradi tega ni izostalo. Poglejmo po Evropi, pogledjmo zgol katoliške države, ali je kje duhovščina taka, kakor pri nas? Veselim se, da je tako, in želim, da bi tako ostalo, vendar prosim, verjemite mi, ako se začnejo razpravljati verska vprašanja, nihče ne bode mogel porok biti, da ostane vse kakor je bilo dosihmal.“

(Dalje prih.)

Vnanje države.

Iz Belega grada 23. januarja. Sklep skupščine. Danes je prebral kralj vprico državnih dostojanstvenikov, diplomatičnega zastopstva prestolni govor, s katerim je bila

sklenjena skupščina. Kralj se je zahvalil skupščinarjem, da so pripravljene bili pritrditi pogodbami z Francosko in Nemško. Dalje je kralj povdarjal modrost skupščine, ki je pritrjevalje tem pogodbam pokazala, da Srbija ni več vasalna država, marveč jednako-pravna v evropski družini. Prestolni govor je omenil dalje vojaške osnove, s katero je bilo dovršeno delo, katero je začel knez Mihaelov, ker dobro organizovana vojna je zvest varuh pravici, redu, svobodi, nezavisnosti in slava narodu. Prestolni govor je povdarjal osnovo srbske narodne banke, spominjal se poguma in vztrajnosti ljudskih zastopnikov na potu postavnosti, ter gorečnosti za varstvo kralja, domovine in reda. Potem je kralj kazal na reforme pri pravdosodji, šolstvu, cerkveni postavodajavi, ljudskem gospodarstvu in javnem kreditu. Sklenil je kralj prestolni govor, ko se je še enkrat zahvalil za marljivo delavnost in vztrajnost skupščinarjem.

Pogodba Rusije z Vatikanom se uže kaže. Poljski listi pišejo, da so v litavskih ljudskih šolah zopet vpeljali katoliški verouk, od l. 1872 so to izvrševali domači hiši. Katoliške učitelje verouka plačuje država.

Valeriani, ki je v Rimu streljal v palačo avstrijskega konzula, je obsojen na tri leta ječe. Pravnik je zahteval 5 let.

Iz Pariza 25. januarja. Vlada je rekla v komisiji, da za ljudovlado ni nevarnosti in ni se bati kake zarote. Komisija je sprejela s 6 proti 4 glasove nasvet, kateri prepoveduje potomcem vladarskih rodov in bivanja na francoskih tleh, ter jim jemlje politične pravice, prepoveduje vstop v armado in jih razglašja za nevolilne; prelomljevalci postave pridejo pred policijo, in ko dostojne kazni ječe od 1—5 let, imajo se odpraviti čez mejo. (Strah jim je tedaj v pete zašel, dasiravno vlada pravi, da ni bližnje nevarnosti.)

Za francosko republiko je bil Rothschild in tovariši ves vnet, dokler je bila Francoska molzna krava, ki jim je dajala masla in sira. A krava je izhujšala, republikanci so jo preslabo pasli, sedaj pa je opešala, treba bode drugega majarja, kateri ji bode zopet obilo krme dajal, treba je Rothschildu varuha in čuvaja, da mu tatje ne pokradejo kar si je s krvavimi žulji(?) pridobil. — Govorimo brez prilik! — Ko so zadnji pot oddajali posojila, zgubili so mnogo ti gospodje, in imajo še skor 1 milijardo neprodanih rent. — Republika ima pa poleg tega še 3 milijarde medčasnega dolga (Schwebende Schuld). Primanjkljaj l. 1882 je iznašal 200 milijonov, l. 1883 bode primanjkal 300—400 milijonov, ne glede, da vsak teh dveh let prinaša vtemeljenega dolga (consolidirter Schuld) 500—600 milijonov. Ob kratkem, ako pojde tako naprej, državni polom je pred durmi, posebno če pride kak vihar od zunaj. Pri tem zgubi največ Rothschild in tovariši. Že poprej jih je Rothschild svaril po svojem prijatelju Leonu Saj, a niso za to marali, držali so z anarhisti, zato mora republika pasti, to je pri Rothschildu določeno. L. 1877 je denarstveni svet bil zoper Mac Mahona, tačas je bila kravica — francoska dežela — še lepo rejena. Sedaj je pa treba pridobljeno varovati, zato je pa treba take vlade, katera obeta več stalnosti in gotovosti kakor ljudovlada.

Iz Frohsdorfa se poroča, da grof Chambord (Henrik V) ne misli izdajati razglosa v teh okoliščinah.

Izvirni dopisi.

V Ljubljani 25. januarja. Včerej je imela tukajšnja katol. družba svoji letni občni zbor. Seslo se je bilo ljubljanskim udov precej mnogo, unanjih pa letos ni bilo.

Predsednik, prečast. gosp. prošt Jarc, je zbrane naj pred pozdravljaj ter opomnil, da preteklo leto se ravno kaj posebnega ni zgodilo, tedaj so bile tudi opravila le navadne. Omenil je večernih govorov, ter se zahvaljeval govornikom za prav zaminivo tvarino, (da so letos govorili prenehali, je res škoda). Ravno tako govornikom pri tomolah, katerih je bilo pet. Zahvaljeval se je potem tudi darovalcem raznih reči za dobitke, ker je bilo mogoče, da lepa svota čistega dobička se je mogla obrniti za dobre namene.

Odborovih sej je bilo šest, v katerih so se obravnavale razne reči, n. pr. prošnja na mestno gosposko, da bi se o praznikih očitna dela ustavile; ravno tako na visoko ministerstvo o posvečevanju nedelj. Na prošnja odbora za „narodni dom“, da bi katol. družba kaj pripomogla, se je odgovarjalo: Da odbor pozdravlja narodno dejanje, da ga hoče po svoji moči podpirati, če dobi zagotovljenje, da se ne bode nikdar kaj delalo zoper vero, katol. Cerkev in pravost, kar se je pismeno obetalo. O vstanovitvi nadbosniške cerkvene uprave je odbor čestital prečast. in mil. nadškofu Stadlerju. Na prošnjo mestne delegirane sodnije, naj bi katol. družba blagovolila nekaj knjig podariti za vječene in zaprte, se je temu priterdilo in nekaj knjig že oddalo. Poslana sta bila dva odbornika v odbor za napravo spominka r. dr. Bleiweisu Trteniskemu.

Izdala je družba letos le eno knjigo, ki pa udom vendar ni na škodo, ker knjižica obsega deset pól, med tem, ko so navadni zvezčki obsegali le po dve poli, tedaj za štiri četrtletja le osem pól. Pri tej priliki govornik obžaluje, da smo zgubili vrlega delalca in odbornika, dr. A. Jegliča, so pa vendar tudi veseli, ker imamo misijonarja več.

Govornik omenja še velikega dejanja, o katerem se je že več časa govorilo, o napravi večernega poluka za dekleta delalke, katerih je mnogo po tovarnah, le v tobakarnici jih je čez 1500. Naslikal je potem duševno in telesno žalostno stanje takih delalk. Navadno neznane in nepoznane, kadar pridejo iz tovarnen, se ne vedó kam dati, pridejo v slabe tovaršije in večidel so duševno in telesno za vselej zgubljene. Kar se posebno časnega tiče, večinoma niso nikoli nič znale in naj znale bi bile kaj prej, so zdaj gotovo pozabile. Kedar so v tovarnah delo zgubile, niso za nobeno službo in za nobeno rabo in toraj jih brezbrojno nastopi pot pregrehe in pogubljenja.

Več gospá in gospodičin se je ponujalo za pouk v ročnih delih. Z g. kanonikom Čebašekom, ki je tudi pravila izdelal, sta sprejela kršanski nauk, gospé pa ročna dela in tako smo pričeli večerni pouk 15. nov. pretekl. leta v „Reduti“, ker nam je mestna gosposka rada prepustila ondotne prostore dekliskih šol. Pouk je za zdaj dvakrat na teden v nedeljo in v četrtek. Podučujejo se v šivanji, kuhanji, gospodinstvu, branji, pisanji, računstvu in petji. Prišlo jih je takoj prvokrat 70; pozneje še več, zadnje čase spet nekaj manj. Smemo upati, da ne bode zastoj, če tudi se prva vnema malo ohladi, nekaj jih bode zmirom in marsikatero so posebno pridne in marljive. (Konec prih.)

Domače novice.

V Ljubljani 27. januarja.

(Vabilo) k občnemu zboru udov društva Marijine bratovšine v Ljubljani, kateri bode v nedeljo 28. jan. 1883 ob 10. uri dopoldne v magistratnej dvorani. Vrsta obravnav: 1. Nagovor predstojnika. 2. Branje zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. Odborovo poročilo. 4. Poročilo računskih preglednikov. 5. Volitev štirih odbornikov in treh računskih preglednikov. 6. Posamezni nasveti udov. K mnogobrojni udeležbi vabi

Odbor Marijine bratovšine.

(Mednarodna električna razstava) se bode 1. dan avgusta t. l. na Dunaji odprla in bo do 31. oktobra 1883. l. trjala. Oglasila se morajo do 1. marca 1883. l. vodstvenemu odboru mednarodne električne razstave na Dunaji (Wallfischgasse 9 a) poslati. Do 1. maja bode odbor naznanil, koliko prostora more vsakemu razstavljavcu dati. Prostor je brezplačen. Stvari se smejo že 1. junija 1883 v razstavo poslati, do 15. julija pa mora vse razstavljeno biti. Oglasilne póle se dobe in natančnejša razjasnila daje tudi trgovinska in obrtna zbornica v Ljubljani.

(Prvo šolsko poletje) sklenejo gimnazijci in ž njimi združene srednje šole v soboto 10. febr. ter prično drugo polletje v sredo 14. t. m.

(Državni poslanec baron Taufferer) bil je, kakor se nam z Dunaja piše, 24. t. m. na levi strani od mrtuda zadet; že drugi dan se je bolnik počutil nekoliko bolje in zdravniki pravijo, da vdarec ne bode imel slabih nasledkov. Baron Taufferer boleha že dolgo za neko srčno napako, ki je bila menda tudi pravi vzrok zadnjemu mrtudu. Ker je pri taki bolezni počitek in mir glavna reč, bode moral g. baron, tudi ako zopet popolnoma ozdravi, najbrže slovo dati političnemu življenju, katero prizadeva mnogo nemira in razdraženosti.

Razne reči.

— Katoliškemu bralnemu društvu v Rovinji (Rovigno) so cesar podarili 200 gld.; vdovam in sirotam pokojninskega zavoda ljudskih učiteljev na Štajarskem 100 gld.

— Iz Višnje gore. Dans 25. jan. zjutraj so najdlji zmrznjenega berača blizo farne cerkve. Predvečer se je šnopsa nalil, potem pa taval proti dobri hiši, ki mu je bila znana, da radi siromake prenočujejo, toda pred so mu noge odpovedale in obležal je v snegu. Govori se, da mu je bilo ime France, da je doma iz Šmartna pri Litiji; v mladosti je služil za hlapca, zdaj pa beračil in se hvalil, da mu zdaj prav dobro gre, ker toliko naberači, da ga lahko vsaki dan pije. V čimur je sreče iskal, je nesrečo najdel.

— Neko društvo v Vratislavu je pri svojem občnem zboru enoglasno protestiralo zoper judovske vradnike ter vlado prosilo, da se naravne pravice ljudstvu zopet povrnejo, da bodo namreč zopet krščansko vladane. Mar bi ne bilo to tudi na Avstrijskem potrebno?

Tržne cene v Ljubljani.

26. januarja.

Pšenica banaška hektoliter 9 gl. 75 kr.; domača 7 gl. 58 kr.; reš 5 gl. 40 kr.; ječmen 4 gl. 50 kr.; ajda 4 gl. 88 kr.; prosa 5 gl. 21 kr.; turšica 4 gl. 88 kr.; oves 3 gl. 97 kr.

Eksekutivne dražbe.

30. jan. 3. eks. držb. pos. Marijana Kranc iz Radohove vasi, 565 gld. Postojna. 1. eks. pos. Janez Mevc iz Borovnice, 770 gld. Vrhnika. 1. eks. držb. pos. Janez Pečar iz Vrha, 745 gld. Litija. 1. eks. držb. pos. Janez Kovač iz Kamnika 4655 gld., Vrhnika. 1. eks. držb. pos. Ant. Zupan 1681 gld. ad Freudenu urb. št. 10. Litija. 1. eks. držb. pos. Bernard Grmovšek iz Liberge, 1329 gld. Litija. 1. eks. držb. pos. Jože Salamon iz Ravne, 134 gld. Račje. 1. eks. držb. pos. France Lenarč 2000 gld. Postojna. 3. ks. držb. pos. Mariana Kranc iz Rodokove vasi, 565 gld. Postojna. 1. eks. držb. zemljišče Janeza Sekol pod Thurn Gallenstein št. 2 in 3. Litija. 1. eks. držb. pos. Ignac Lipohar, 90 gld. Trebno. 1. eks. držb. pos. Šimen Jarc iz Pristave, 2690 gl. Vrhnika.

31. januarja. 3. eks. drž. pos. Johana Milavec iz Zgor. Planine. Logatec. 1. eks. drž. pos. Jera Danič iz Velesovega, 4800 gl. Kranj. 3. eks. drž. pos. Marija Globokar iz Gabrovke, 1130 gl. Žuženberg.

Umrli so:

20. jan. Jožef Mahkota delavec, 22 let, kladezne ulice, nenadoma umrl. Neža Stare, gostja 77 let. Ana Urbanc, 75 let, karlovska cesta, št. 7. — 21. jan. Matija Grošičer, gostja, 75 l., kravja dolina, starost. Janez Pezdur, čevljar. 42 let, Hradeckijeva vas, št. 4. srčna napaka. Janez Pečnik, delavčev sin 6 tednov, Dunajska cesta, št. 30, božjast. — 22. jan. Jera Pavlinšek, perica 79 let, soteska, št. 6, starost. Jožefa Pregel, delavka, 25 let, pljučna jetika. Ant. Urbinc, hlapec 75 let, Kravja dolina št. 11, starost. — 23. jan. Terezija Gorenc, 83 let, Karlovska cesta št. 7, naduba. Ant. Samassa, 75 let, hromota na drobu. Jora Kunčič, 36 let, Vegove ulice št. 12, jetika. Katarina Pfeifer, gostja 54 let, št. 16 oslabljenje srca. Viktorija Jevnikar, 6. m., rožne ulice, vnetje pljuč. Julijana Jeločnik, 2 let 11. m., jetika. — 24. jan. Anton Brechtel, paznik 73 let, kolodvorske ulice št. 16, oslaba mehurja. Olga Paskvali, 1 m. 20 dni oslabljenje po kostnici. Ema Matajec 28 let, st. trg št. 36, pljučnica. — 25. jan. Anton Matek, tekalec 72 let, na Gradu št. 12, vodenica.

V bolnišnici:

17. jan. Jakob Prebil, gostja 70 l., starost. — 18. jan. Simon Šmon, gostja 46 let, tuberk. Jakob Martinšek dninar 53 let. — 19. jan. Jan. Cemin, dninar, 29 let, mrzlica. Josip Kaner, za šenom. Neža Šorl, gostja 80 let za starostjo. Urša Butara, 76 let, pl. bolezen. — 20. jan. Josip Škoda, dninar 31 let, za jetika. Jožef Škoda, dninar 31 let. — 21. jan. Marija Jesenko, gostja 76 let. — 22. jan. France Šušteršič, ključavničar 35 let, jetika. Valentin Vičič, delavec 31 let, pljučna tuberkuloza.

Obče znane in izvrstne na

Tržaški razstavi s srebrno svetinjo odlikovane

voščene sveče

iz čistega nepokvarjenega čebelnega voska
(17) priporočata

P. in R. Seemann v Ljubljani.

Takoj da v najem

prostorno hišo

s gospodarskimi poslopji, vrti in na okoli ležečimi njivami

v Šneberjah

blizo Ljubljane poleg ceste.

Plačilni pogoji in vse razmere so za gostilnično obrt in vsakovrstno kupčijo prav ugodni.

V prodaji so tudi furmanski vozovi, žitni predali in dobro ohranjena kočija s 4 sedeži po ceni.

Marija Dogan,

(3) posestnica v Ljubljani, na južnem kolodvoru.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.